

הטיול שלי עם ארצי

גבע נוסע למכתש רמון ומתפעל משמורת הר הנגב - הגדולה בשמורות הטבע בישראל. ארצי מסביר לו באמצעות קרמבו, איך נוצרים הרים ומכתשים. כדאי לכם להצטרף

המכתש", אמר ארצי והצביע על הנוף המדהים שנשקף מול עינינו ומתפרש למרחקים, "מכתש רמון הוא רק חלק משמורת הר הנגב שהיא הגדולה בשמורות הטבע בישראל".

"ארצי, הבטחת שתספר לי איך נוצר מכתש", אמרתי. "נכון", אמר ארצי וקרץ, "אך לפני כן יש לי הפתעה".

ארצי הוציא מתיקו קרמבו. "תסתכל ותלמד ואחר כך אביא גם לך קרמבו", אמר ארצי ועשה חור קטן בעזרת אצבעו בשכבת השוקולד בחלקו העליון של הקרמבו. דרך החור בשכבת השוקולד הוא משך את החלק הלבן, הפנימי והקרמי, כלפי חוץ וליקק אותו... ו... הופ, השוקולד נפל פנימה. "מה שראית עכשיו דומה לסיפור המכתש", אמר ארצי והתחיל להסביר: "לפני מיליוני שנים היה כאן מישור ובו שקעו שכבות של אבן חול וחרסית. בהמשך הייתה כאן הצפה של ים קדום, הנקרא 'ים תטיס', שהשקיע שכבות גיר עבות. במהלך פעילות פנימית של כדור הארץ, הנקראת פעילות גיאולוגית, הייתה התרוממות של רכסי הנגב יחד עם קימוט של כל האזור".

"רגע", הפסקתי את ארצי, "לא הבנתי איך מקום יכול להתקמט".

ארצי צחק: "לא לקחו את כדור הארץ וקימטו אותו, אלא - כמו שהסברתי קודם, זו הייתה פעילות פנימית, מתחת לפני האדמה, שגרמה לכך. במרכז המבקרים רמון תגלה את הסיפור המלא".

ארצי המשיך: "כך נוצר 'אי' הקרוי קמר רמון, שבמהלך מיליוני שנים עבר כל מיני שינויים, וזה הקרמבו שלנו". "איך הקרמבו קשור לזה?", שאלתי בתמיהה.

מכתש רמון ובקעת הר אדרון

כתיבה: אלישבע קופלוביץ' צילום: דורון ניסים

השבע הייתה לנו שמחה משפחתית בבאר שבע. ההורים אמרו שאם כבר הגענו עד

לכאן, כדאי להישאר לישון אצל הדודים ולנצל את יום המחרת לטיול במכתש רמון, במידה שמזג האוויר יאפשר זאת. יידענו את ארצי מבעוד מועד כדי שיוכל אף הוא להצטרף אלינו. "ואוו!", קרא ארצי בהתלהבות, "מכתש רמון הוא מקום נפלא". ארצי הבטיח לספר לי בהמשך איך נוצרו המכתש וכל האזור מסביב.

התעוררנו השכם בבוקר וראינו שהמזל מאיר לנו פנים עם שמש חורפית. יצאנו לדרך. אמא הסבה את תשומת ליבנו לדרך שבה אנו עוברים - בקעת באר שבע ולאחר מכן נוף גבעות שמתחלף להררי.

הגענו למרכז המבקרים מצפה רמון ומיד הלכנו לנקודת התצפית. "אנחנו נמצאים ממש על שפת מצוקו של

בצפון מזרח, בקעת מחמל בצפון ומכתש רמון במזרח. "הר ארדון הנראה בצפון הוא 'היפוך תבליט'", אמר ארצי והסביר שלמעשה הר ארדון היה פעם עמק בין שני הרים גבוהים ובפעילות הגיאולוגית, שכבר הסברנו עליה, ההרים נשחקו עד שנהפכו לשתי בקעות ובאמצע נשאר הר. התחיל לרדת ערב וחזרנו לרכב. אירועי היום עניינו וריגשו אותי. בדרך הארוכה חזרה הביתה, חלמתי שאני פקח שיוצא למשימה מיוחדת להצלת חיות הבר, ושכל הנגב מתעורר לחיים בעקבות חזרתו.

הר ארדון במכתש רמון

מרכז המבקרים במצפה רמון

הר חמיר

אבנים", אמר. "אבנים?", התפלאתי, "הן נראות ממש כמו גזעי עץ". "גם זו תופעת טבע מיוחדת", הסביר ארצי, "ככל הנראה, במהלך מיליוני השנים חדר חומר לווהט, שנמצא מתחת לקרום כדור הארץ ונקרא 'מגמה', אל תוך הגבעות פה, האבנים 'נאפו' בחום הגבוה ובזמן התקררות החומר הן קיבלו את הצורה המיוחדת הזו". המשכנו לטייל במסלול המעגלי הקצרצר על שביל העץ, שהוקם במיוחד עבור המטיילים.

סיימנו את המסלול והשמש עדיין חייכה אלינו, ולכן ההורים לקחו אותנו לעוד טיול קצר. נסענו דרך חניון בארות לחניון עין סהרונים. חנינו שם והתחלנו לרדת בדרך עפר לעבר נחל ארדון. ארצי סיפר שנחל זה הוא קצר אך מרשים. כבר בהתחלה ראינו את היעד שלנו - "גבעת חרוט", אשר קל לזהותה בגלל צבעה השחור. ארצי סיפר שהצבע השחור של הגבעה נוצר כתוצאה מהתחממות המגמה שדיברנו עליה קודם ב"מנסרה", ושגם פה היא עזרה ליצור צורה מעניינת.

המשכנו בשביל עד שהגענו לעץ שיטה גדול. בפיוצול הדרך המשכנו שמאלה, בשביל המסומן בסימון שבילים כחול. עלינו והגענו לנקודת מפגש שבילים נוספת, ושם המשכנו לעלות לעבר ראש הגבעה בשביל המסומן בסימון שבילים שחור, שאינו מופיע במפת סימון השבילים. "זה נראה כל כך רחוק וגבוה", אמרתי והתכוננתי למסע מאומץ לעבר ראש הגבעה. להפתעתי, העלייה לא הייתה ארוכה מדי, ולמען האמת, הנוף שראיתי בזמן העלייה לגבעה היה שווה את המאמץ, במיוחד משום שפגשנו בדרך מספר יעלים, קרובי משפחה של ארצי, והשמחה הייתה רבה.

הגענו לתצפית מדהימה על כל האזור וארצי הסביר לנו במה אנו צופים - רמת סהרונים בדרום, בקעת ארדון

"כמו שנוצר החור בחלקו העליון של הקרמבו, כך במהלך השנים, הלוחות שהיו על פני כדור הארץ זזו ונוצר סדק קטן בקמר, שהתחיל לגדול. כמו שמשכתי את הקרם החוצה, כך נחלים סחפו את אבן החול הפנימית הרכה כלפי חוץ עד שהתרוקנה, ואז לשכבות העליונות של הקמר לא היה במה להיאחז והן קרסו פנימה. כך נוצרה צורה כמו שהקרמבו נראה עכשיו".

ארצי הראה לי כי בצדי העוגיה נותרו "קירות" שוקולד. הסתכלנו כלפי המרחב והתחלנו להבין מה קרה פה. ארצי נתן לי קרמבו ונכנסנו למרכז המבקרים רמון, שם ליווה אותנו המשחק "יואש בלש חוקר" - עם חידות, תעלומות והסברים דרך כל המבנה, שהבהירו לי ביתר חדות איך המכתש נוצר. המשכנו בעקבות המשחק גם לחיירמון, שם פגשנו בבעלי חיים נדירים וקיבלנו הסברים על אורח חייהם במדבר. סיפרו לנו שרשות הטבע והגנים משיבה לנופי הנגב בעלי חיים שנכחדו מכאן, בעבר, כמו ראם ופרא. על ידי השבתם לטבע, למעשה, מגנים עליהם. התפעלנו מהחיות ומהמוצגים, וארצי התרגש מאוד לשמוע את סיפורי ההצלחה של "משפחתו".

לאחר המסלול במרכז, ארצי ואני הוכרזנו כ"פקחים שומרי טבע" והתחייבנו לעזור בשמירה על הטבע במדבר ובארץ כולה.

"עכשיו נטייל קצת בין ההרים לפני שיתחיל לרדת גשם", קרא אבא ואמא הכריזה: "הולכים למקום שנקרא 'המנסרה'".

לאחר נסיעה קצרה ברכב, דרומה ממרכז המבקרים, הגענו ל"מעלה העצמאות" והתחלנו ללכת במסלול.

לפתע ראיתי ארגז גדול ובו עצים מנוסרים רבים. "איך הגיעו לכאן העצים האלה, הרי אין כאן יער?", שאלתי. ארצי חייך: "אלו לא עצים, אלו

הזאבה בתא ההסתגלות ללהקה. צילום: טיבור יגד

זאבה (כבר לא) בודדה

הכול התחיל במטיילים ששהו בחניון הלילה במצדה, וראו זאב המסתובב בקרבת האתר ומחפש מזון בתוך הפחים. המטיילים מיהרו להזעיק את אנשי רשות הטבע והגנים, ואלו החליטו ללכוד את הזאב, שהתברר כזאבה, כדי לבדוק מה גורם לה להתקרב לחניון המאוכלס. עם לכידת

הזאבה, גילו אנשי רשות הטבע והגנים כי הזאבה פצועה באורח קשה ברגלה, והעבירו אותה לבית החולים לחיות בר של הספארי ורשות הטבע והגנים.

בבית החולים לחיות בר מצאו הווטרינרים שבר ישן מאוד באחת מרגליה האחוריות של הזאבה ושבר נוסף במעלה הרגל הקדמית. הרגל האחורית הייתה במצב קשה מאוד, והיה ברור שהזאבה כואבת וסובלת ולא תוכל להשתמש ברגל זו. וטרינר הספארי ובית החולים לחיות בר ניגש מיד לניתוח, ובו הוסרה הרגל האחורית.

בבית החולים לחיות בר עושים מאמצים רבים כדי להשיב לטבע בעלי חיים שנפגעו והובאו לטיפול. במקרים רבים זה מצליח, כמו בשנה שעברה, שבה הוחזרו לטבע מאות בעלי חיים.

מכיוון שהיה ברור שזאבה בעלת שלוש רגליים לא תוכל לשוב אל הטבע, החלו בספארי לחשוב על פתרון הולם לנושא. דורון תם, ראש מחלקת הטורפים בספארי, הציע לנסות לחבר אותה ללהקת הזאבים שבספארי.

זאבים הם טורפים חברתיים. הם צדים

בלהקות, אשר מאורגנות על פי היררכיה חברתית ברורה ומונהגות על ידי זכר אלפא ונקבת אלפא. מבנה חברתי זה מסייע להם לתפוס מזון גדול יותר ורב יותר, ומסייע רבות להגברת הרבייה. לאחרונה החלו לחבר בין הזאבה ללהקה. תחילה היא הועברה לחדר בבית הלילה של הזאבים, ובחדר הסמוך שהה פרט ממעמד הביניים בשלב מאוחר יותר הוחלט להכניס לחדר סמוך גם את סיגל, נקבת האלפא.

חשוב שכל אחד מהפרטים יראה את הזאבה החדשה, יכיר אותה ויקבל אותה. המפגשים מתקיימים בחדרים נפרדים, אולם הפרטים רואים זה את זה ומריחים זה את זה. נכון לעכשיו, התהליך מתקדם יפה והזאבה כבר שוהה בחדר אחד עם זאבה ממעמד הביניים. בסופו של דבר, היא תצא לבד לחצר הגדולה וכל אחד מהפרטים ייצא אליה, עד שלבסוף היא תשתלב בלהקה. בטבע זה לא היה קורה. סביר להניח שלהקה גדולה ומגובשת לא הייתה מסכימה לקבל זאבה בודדה, ועוד בלי רגל.

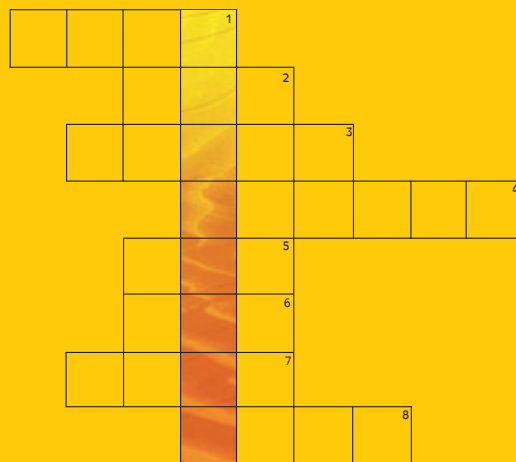
שגית הורוביץ, ספארי רמת גן

תשבץ

כתיבה: אבי רובינשטיין

במרכז העניינים

פתרו את התשבץ ותגלו בטור המודגש יישוב הנמצא בנגב הדרומי (4+4).

1. מקום צחיח, ישימון.
2. צמח בר ממשפחת השושניים שפריחתו מברשת את בוא הסתיו.
3. מין יונק קוצני קטן.
4. כלי לנשיאת מים בטיולים.
5. מזג אוויר חם ויבש, חמסין.
6. בהמה דבשתית המכונה "ספינת המדבר".
7. מין כיסוי ראש להגנה מפני השמש.
8. מכשיר לקביעת כיוון הצפון.

התשובות במהופך:

אטאט 'אזאב' זטז 'אלמ' לטטטט 'לטטל' 'אטא' 'לטאט

